JUSTITIA

DANMARKS UAFHÆNGIGE
JURIDISKE TÆNKETANK

Analyse:

DET VILDE VESTEN?

En analyse af lovligheden af kommentarer på Facebook

Jacob Mchangama
Direktør i Justitia

Lukas Callesen
Cand.jur. og ph.d. stipendiat

Ulovlige kommentarer på Facebook

© Justitia og forfatteren, 2022

ISBN: 978-87-972489-7-3

Justitia - Danmarks uafhængige juridiske tænketank
Fruebjergvej 3. 2100 København Ø
www.justitia-int.org
info@justitia-int.org

Justitia er Danmarks eneste juridiske tænketank, der alene har fokus på retssikkerhed og frihedsrettigheder. Justitias formål er gennem analyser af høj faglig kvalitet og fremsættelse af konkrete juridiske løsningsforslag at påvirke den offentlige og politiske dagsorden med henblik på at fremme en politisk kultur, hvor disse værdier nyder den nødvendige respekt.

Justitias publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Publikationen er en del af projekterne Frihedens Fremtid.
Projektet støttes af:

DREYERSFOND

Indhold

Opsummering af rapporten **2**

Baggrund for rapporten **5**

Danskernes brug af sociale medier 5

Regeringens lovforslag om regulering af sociale medier 6

Tidligere undersøgelser af ulovligt indhold på Facebook 8

Analysen "Angreb i den offentlige debat på Facebook" 8

Metode **9**

Udvælgelse af data 9

Den juridiske analyse 10

De relevante bestemmelser i straffeloven **11**

§ 119, stk. 1 – Trusler mod personer i offentlig tjeneste 11

§ 136, stk. 1 – Tilskyndelse til forbrydelse 12

§ 136, stk. 2 – Tilskyndelse til forbrydelse 13

§ 266 – Trusler 14

§ 266 b – "Gruppeforhånelse" 15

§ 267, stk. 1 – Injuriebestemmelsen 17

De objektive fund **19**

Eksempler 20

Ikke-hadske kommentarer 20

Sammenfatning og konklusion **22**

Justitia | Fruebjergvej 3 | 2100 København Ø | 23926100 | info@justitia-int.org

Opsummering af rapporten

Denne rapport undersøger omfanget af ulovlige kommentarer på udvalgte danske facebooksider. På baggrund af en repræsentativ sample anslår rapporten, at én ud af 15.000 kommentarer på danske Facebooksider udgør strafbare hadefulde angreb.

Konkret er undersøgt et repræsentativt udsnit af 63 millioner kommentarer på 676 danske Facebooksider, hvoraf groft estimeret 0,0066 % overtræder bestemmelser i straffeloven vedrørende bl.a. trusler, forhånende og nedværdigende ytringer rettet mod bestemte grupper, tilskyndelse til strafbare handlinger og udtrykkelig billigelse af terror.

Den politiske og offentlige debat har i længere tid været optaget af spørgsmålet om ulovligt indhold på Facebook, heriblandt trusler, hævnpornografi, terrorisme mv. Den danske regering har i december 2021 offentliggjort et udkast til en lov om regulering af sociale medier, der skal forpligte internetudbydere til at fjerne "ulovligt" indhold indenfor en kort periode. Lovforslaget lægger sig i kølvandet på lignende lovgivning i for eksempel Tyskland (den såkaldte NetzDG lov[1]), samt den forestående Digital Services Act på EU-niveau[2]. Lovgivningen er i følge regeringen motiveret af, at der trods omfattende moderering stadig findes "alt for mange eksempler" på deling af ulovligt indhold, som ingen "tager ansvar for at få fjernet igen"[3]. Det er en påstand, der dog ikke dokumenteres eller kvalificeres yderligere.

Men hvad er egentlig omfanget af ulovligt indhold på sociale medier? Det er vanskeligt at vurdere, da det samlede omfang af indhold er enormt og der desuden finder omfattende indholdsmoderering sted fra både de sociale mediers side og af brugerne selv (fx modererer både Facebook, sideejere og brugerne indholdet på et dansk medies Facebookside).

Det er imidlertid vigtigt at få en fornemmelse af problemets egentlige omfang, således at eventuel lovgivning ikke bygger på antagelser, fordomme og enkeltstående eksempler, der i værste fald kan føre til løsninger, der er værre end problemet. Resultatet af uprækis lovgivning kan både være, at en række fuldt lovlige kommentarer bliver slettet som følge af lovgivningen, og det kan også være, at man slet ikke kommer til at løse det problem, som man forestiller sig at løse.

Rapporten tager udgangspunkt i 2.400 repræsentativt udvalgte kommentarer, der i analysen Angreb i den offentlige debat på Facebook [4] er blevet kvalificeret som "hadefulde".

---

[1] http://justitia-int.org/the-digital-berlin-wall-act-2-how-the-german-prototype-for-online-censorship-went-global-2020-edition/

[2] https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/digital-services-act-ensuring-safe-and-accountable-online-environment_en

[3] https://www.dr.dk/nyheder/indland/regeringen-vil-tvinge-sociale-medier-til-fjerne-ulovlige-billeder-og-videoer-inden

[4] https://ogtal.dk/case/14/

Alle 2.400 kommentarer er blevet underkastet en grundig juridisk analyse i forhold til de mest relevante bestemmelser i straffeloven. Det er fundet, at 5 kommentarer overskrider § 136, stk. 1 (tilskyndelse til forbrydelse), og 6 kommentarer overskrider § 266 b (gruppeforhånelse). Det vil sige, at selvom de 2.400 kommentarer nok kan opfattes som "hadefulde" er kun et meget lille udsnit af dem (0,46 %) objektivt ulovlige.

Der skal tilføjes, at tallene er behæftet med en vis usikkerhed både i forhold til repræsentativiteten af de udvalgte kommentarer og i forhold til det antal fundne ulovlige kommentarer

I absolutte tal er der naturligvis tale om en anseelig mængde ulovlige kommentarer, der trods indholdsmoderering befinder sig på de undersøgte danske facebooksider (anslået 4.149 kommentarer ud af de 63 millioner). Men forholdsmæssigt er det en meget lille del af kommentarerne, der vurderes til at være egentligt strafbare. Selv hvis det antages, at analysen i væsentligt omfang underestimerer omfanget af ulovligt indhold, må det lægges til grund at andelen af det samlede indhold på Facebook der er ulovligt, er endog meget lavt.

Det skal også påpeges, at det undersøgte kommentarsample kommer fra danske politikeres og mediers facebooksider, hvor der må formodes at være flere hadefulde og konfrontatoriske kommentarer end i det danske facebookmiljø som helhed. Der er givetvis flere hadefulde angreb på Ekstra Bladets eller Nye Borgerliges facebooksider end der er på offentlige grupper for eksempelvis strikkeklubber, hestepiger eller rollespilsnørder.

Forholdet mellem ulovlige og lovlige "hadefulde angreb" i undersøgelsen illustrerer under alle omstændigheder, at der på Facebook kan findes meget indhold, som – afhængigt af øjnene der ser – er ubehageligt eller anstødeligt, men som ikke nødvendigvis er ulovligt.

Dette resultat kalder på en mere nuanceret debat om karakteren af ubehageligt, anstødeligt og skadeligt indhold på sociale medier, og det maner til eftertanke om, hvorvidt problemet kan løses gennem strammere lovgivning uden at føre til omfattende skadevirkning på lovlige kommentarer, og dermed danskernes praktiske udøvelse af ytringsfriheden.

Derfor er en skærpet forpligtelse til de sociale medier om endnu hurtigere at fjerne ulovligt indhold næppe en løsning på problemet med uønsket indhold på sociale medier. Da den af regeringen foreslåede model samtidig vurderes til at have betydelig negativ indflydelse på ytringsfriheden på sociale medier (se fx Justitias rapport *Digital ytringsfrihed og sociale medier* fra maj 2020[5] og *Rushing to Judgment* fra januar 2021[6]) bør resultaterne i denne rapport kalde på yderligere omtanke og debat forud for lovgivningstiltag.

[5] http://justitia-int.org/digital-ytringsfrihed-og-sociale-medier/
[6] http://justitia-int.org/rushing-to-judgment-are-short-mandatory-takedown-limits-for-online-hate-speech-compatible-with-the-freedom-of-expression/

Ulovlige kommentarer på Facebook

I analysen "Angreb i den offentlige debat på Facebook" fandt analysebureauet Analyse og Tal, at 902.029 kommentarer ud af 63 mio. kommentarer, fra opslag på 676 danske medier og politikeres Facebooksider, kunne kategoriseres, som værende hadefulde. Vi har analyseret et repræsentativt udsnit på 2.400 kommentarer af de hadefulde kommentarer for at belyse, hvor mange af dem, der egentlig er omfattet af straffeloven.

2400 hadefulde angreb

1200 kommentarer fra danske politikeres Facebookopslag
1200 kommentarer fra danske mediers Facebookopslag

11 ulovlige kommentarer

0,46 % af kommentarerne udgør en overtrædelse af en relevant bestemmelse i straffeloven

6 kommentarer

0,25 % af kommentarerne udgør en gruppeforhånelse, omfattet af straffelovens **§ 266 b.**

5 kommentarer

0,21 % af kommentarerne udgør tilskyndelse til forbrydelser, omfattet af straffelovens **§ 136, stk. 1.**

5 af disse kommentarer vedrører forhånelser af grupper baseret på deres etnicitet.

0,0066 %

af de i alt 63 mio. kommentarer anslås til at udgøre strafbart hadefulde angreb.

Du skal altså læse over 15.000 kommentarer før du støder på én ulovlig.

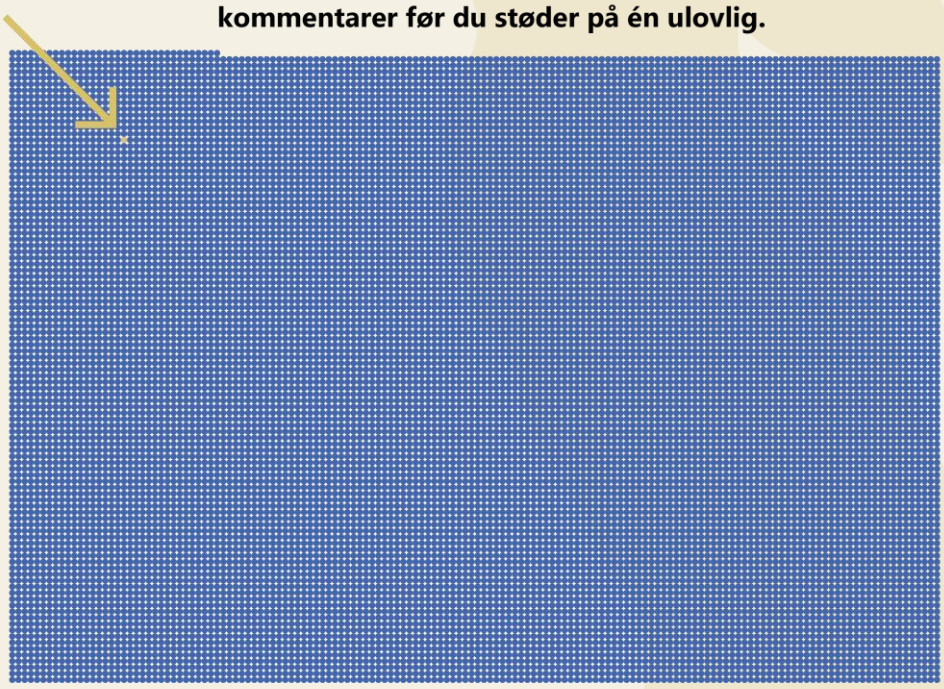

Baggrund for rapporten

Danskernes brug af sociale medier

90 % af danskerne over 12 år er brugere af et eller flere sociale medier.[7] [8] Det er særligt de yngre generationer, som er stærkt repræsenterede på sociale medier. Hos de 12-18-årige har 98 % en profil på mindst ét socialt medie. For brugere med mindst én profil på sociale medier er Facebook den mest populære platform (88%).

De mest hyppige årsager til at bruge sociale medier er "Til at kommunikere med venner/familie" (70,4 %), "til at holde mig opdateret om venner/familie" (68,8 %) og "Holde mig opdateret om nyheder generelt" (45,6 %).

81 % af brugerne har angivet, at de anvender sociale medier "Flere gange dagligt" eller "Dagligt" og da de blev spurgt til, hvor mange minutter de anvendte de sociale medier dagen før, har de eksempelvis angivet 34 minutter på Facebook.

Ovenstående tegner et billede af, hvor meget sociale medier fylder for langt de fleste borgere i Danmark og hvordan disse platforme er blevet en væsentlig del af vores kommunikation og informationsdeling ikke blot blandt venner og familie, men også i offentligheden generelt. Sociale medier kan dog også bruges til skadelige og ulovlige formål, hvorfor der længe har været et stærkt politisk ønske om at regulere sociale medier.

I 2019 udgav Institut for Menneskerettigheder (IMR) en rapport[9], der viste, at 59 procent af danskerne – flest kvinder og unge – afholder sig fra at deltage i Facebook-debatter på grund af tonen. Blandt de 59 procent, der i varierende omfang selv-censurerer på sociale medier, var det dog kun lige over halvdelen, der angav den hårde tone – dvs. nedsættende, hadsk eller truende indhold – som et problem, mens 50 procent i stedet pegede på, at debatten blev "afsporet".

Selvom det selvfølgelig er ønskeligt, at så mange som muligt deltager i den offentlige debat, er det vigtigt at afklare i hvor høj grad de kommentarer, der afholder danskerne fra at deltage, er ulovlige. I IMRs rapport fremgår det således, at 65 procent af de nedsættende eller krænkende ytringer, der afholder respondenterne fra at deltage i debatten, vedrører politisk overbevisning, der netop ikke er beskyttet af lovgivningen, medmindre der er tale om egentlige trusler eller tilskyndelse til strafbare handlinger. IMRs rapport tyder altså på, at en stor del af de ytringer, som kan få nogle mennesker til at trække sig fra den offentlige debat, er lovlige ytringer, og som det ses nedenfor understøttes denne antagelse af nærværende analyse.

[7] Kulturministeriet, Ny rapport viser stigende digitalt medieforbrug i Danmark, tilgået 4. januar 2022: https://kum.dk/aktuelt/nyheder/ny-rapport-viser-stigende-digitalt-medieforbrug-i-danmark
[8] Kantar Gallup/Social Media Life 2020
[9] https://menneskeret.dk/udgivelser/demokratisk-deltagelse-paa-facebook

Regeringens lovforslag om regulering af sociale medier

Blandt danske politikere har der længe hersket en opfattelse af, at sociale medier flyder med ulovligt indhold, og et deraf følgende ønske om at regulere sociale mediers ansvar for indholdet på deres platforme.

> "Der har længe har været en meget tilbagelænet attitude hos techgiganterne om, at de bare er et sted, hvor andre formidler budskaber, som de ikke har et ansvar for. Det er jo helt uholdbart. Vi har stigende problemer med fake news, som kan være med til at underminere den demokratiske offentlighed. Og så har vi problemet med deling af billeder og film som eksempelvis under terrorangrebet i New Zealand. Der bliver vi nødt til at stille nogle større krav. Når man lægger platform til deling af materiale, har man også et ansvar for, hvad der bliver delt."[10]

Mette Frederiksen (oppositionsleder, S, 2019)

> "Vi har set alt for mange eksempler på unge piger eller helt almindelige borgere, som oplever, at der bliver delt ulovligt indhold omkring dem på de sociale medier, hvor der ikke er nogen, der tager ansvaret for at få det fjernet igen. Sådan skal det ikke være i Danmark."[11]

Simon Kollerup (Erhvervsminister, S, 2020)

> "Der hersker et wild west på vores sociale medier, som trækker et sort spor af ofre for hævnporno, børneporno, identitetstyveri, terror og andre forbrydelser efter sig."[12]

Karina Lorentzen (Retsordfører, SF, 2021)

Som ovenstående citater viser, har der i længere tid i den offentlige debat været et ønske om stærkere regulering af sociale medier, da der i manges opfattelse hersker et "wild west" på sociale medier, hvor lovgivning mod chikane og andet ulovligt indhold "ikke gælder" ifølge Enhedslistens retsordfører Rosa Lund[13]. Regeringen har i vid udstrækning tilsluttet sig opfattelsen af sociale medier som et lovløst sted, hvor ulovligt indhold får lov til at "flyde rundt" ifølge Socialdemokraternes retsordfører Jeppe Bruus[14].

[10] https://politiken.dk/kultur/medier/art7141209/%C2%BBVi-er-voldsomt-bagud.-Vi-famler.-Det-g%C3%A5r-ikke%C2%AB-Mette-Frederiksen-vil-stramme-skattegrebet-om-Facebook-og-de-andre-techgiganter
[11] https://www.berlingske.dk/politik/sociale-medier-skal-tvinges-til-at-fjerne-ulovligt-indhold
[12] Ibid
[13] https://www.berlingske.dk/samfund/partier-vil-regulere-sociale-medier-i-den-virkelige-verden-har-vi
[14] https://www.dr.dk/nyheder/politik/s-klar-til-lovgive-om-skaerpede-krav-til-sociale-medier-til-efteraaret

Justitia | Fruebjergvej 3 | 2100 København Ø | 23926100 | info@justitia-int.org

Det følger derfor af regeringens lovprogram for 2020-2021, at regeringen agter at fremsætte en lov om reguleringen af sociale medier.[15]

Regeringen har den 20. december 2021 sendt forslag til lov om regulering af sociale medier i høring.[16] Udspillet er resultatet af et oplæg fra en tværministeriel arbejdsgruppe nedsat af regeringen i november 2019. Lovforslaget indebærer, at tjenesteudbydere[17] skal stille en række oplysninger til rådighed for både anmelder og den, der får fjernet sit indhold, herunder en begrundelse for deres afgørelser, oplysning om at de berørte parter kan få efterprøvet tjenesteudbyderens afgørelse, og informationer om, hvorledes der kan klages til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.[18]

Lovforslagets §§ 4-7 forslår en række forpligtelser for tjenesteudbyderne.

§ 4 pålægger tjenesteudbyderen at oprette en procedure for behandling af anmeldelser om ulovligt indhold

§ 5 pålægger tjenesteudbyderen at træffe afgørelse om at fjerne, blokere eller fastholde det anmeldte indhold på baggrund af en vurdering af, om der er tale om ulovligt indhold og fastlægger tidsfristerne herfor.

§ 6 pålægger tjenesteudbyderen en oplysningspligt i forhold til afgørelser truffet i medfør af lovens § 5.

§ 7 pålægger tjenesteudbyderne at oprette en procedure for efterprøvelse af sine afgørelser efter lovens § 5.

I forhold til tjenesteudbydernes nuværende indsats imod ulovligt indhold så fremgår det af lovforslaget angående Erhvervsministeriets overvejelser omkring den foreslåede ordning, at:

"Særligt tjenesteudbydernes frivillige implementering af tiltag for at modvirke bl.a. ulovligt indhold på deres platforme og tjenester har haft en positiv effekt, og har mindsket mængden af ulovligt indhold, der florerer frit på kommunikationsplatforme, gruppebeskedtjenester, datingtjenester og gamingtjenester. Det står imidlertid klart, at der er for mange tilfælde, hvor ulovligt indhold enten ikke eller kun delvist bliver fjernet eller blokeret, og at dette ikke sker hurtigt nok."[19]

Der ses dog ikke i lovudkastet nogen nærmere angivelse af data omkring omfanget af det ulovlige indhold på de omfattede tjenester eller vedrørende hastigheden hvormed sådan ulovligt indhold

[15] https://www.regeringen.dk/nyheder/2021/regeringens-lovprogram-for-2021-2022/
[16] Udkastet med bemærkninger findes på høringsportalen: https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/65936
[17] Tjenesteudbydere defineres i lovforslagets § 3 som værende en juridisk person, der tilbyder en kommunikationsplatform, en gruppebeskedtjeneste, en datingtjeneste eller en gamingtjeneste, uanset hvor personen er etableret.
[18] Jf. Forslag til lov om regulering af sociale medier, s. 16.
[19] Jf. Ibid., s. 30.

slettes. Der ses endvidere heller ikke at foreligge sådanne danske data eller undersøgelser, der belyser omfanget af ulovligt indhold.

Tidligere undersøgelser af ulovligt indhold på Facebook

Det nærmeste, der ses at foreligge, er en analyse af indholdet af slettede kommentarer på fem danske mediers Facebooksider foretaget af Justitia, Analyse & Tal og Common Consultancy i 2020.[20] Analysen viste, at der blev slettet 6,2 % af kommentarerne på fem danske mediers Facebooksider, men også at kun 1,1% af de kommentarer, som blev fjernet, enten af brugeren selv eller af Facebook, var strafbare efter dansk lov. Det svarer til, at der årligt slettes 5.400 strafbare kommentarer fra de fem facebooksider i undersøgelsen og at for hver gang der slettes én strafbar kommentar, slettes der cirka 36 generelle holdningsytringer.[21]

Analysen viste ligeledes, at der også efter moderering fra både Facebook og det danske nyhedsmedie stadig findes strafbare forhold, som får lov til at ligge fremme på de fem danske nyhedsmediers facebooksider, svarende til 0,3% af det samlede antal kommentarer.[22]

Analysen *Angreb i den offentlige debat på Facebook*

Ser man på ulovligt indhold i form af potentielt strafbare ytringer fremsat online, så har Analyse & Tal i 2021 udviklet den mest avancerede dansksprogede algoritme til detektion af angreb i den offentlige debat på Facebook. Via denne algoritme har Analyse & Tal foretaget en analyse af angreb, herunder hadefuldt og anstødeligt sprog, i 63 mio. kommentarer fra 199 politikeres og 477 mediers facebooksider og udgivet en rapport herom.[23]

Nærværende rapport ønsker at bidrage med viden om, hvor stor en andel af de Facebook kommentarer, som algoritmen har identificeret og klassificeret som værende hadefulde angreb, udgør en overtrædelse af straffeloven.[24]

Dette belyses ved at foretage en retlig analyse af to datasæt hvert indeholdende 1.200 kommentarer fra hhv. mediers og politikers facebooksider, der i rapporten *Angreb i den offentlige debat på Facebook* af Analyse & Tal er blevet kvalificeret som værende *hadefulde angreb* (og ikke blot anstødelige angreb), med henblik på at fastslå, hvor mange af kommentarerne, der udgør en overtrædelse af relevante bestemmelser i den danske straffelov. Disse i alt 2.400 kommentarer er blevet vurderet juridisk og inddelt i lovlige og strafbare ytringer.

[20] Justitia, "Digital ytringsfrihed og sociale medier", (http://justitia-int.org/digital-ytringsfrihed-og-sociale-medier/), 2020.
[21] Ibid., s. 2.
[22] Ibid.
[23] Analyse & Tal, "Angreb i den offentlige debat på Facebook", (https://strapi.ogtal.dk/uploads/966f1ebcfa9942d3aef338e9920611f4.pdf), 2021, s. 2.
[24] Lovbekendtgørelse nr. 1851 af 20. september 2021 med senere ændringer.

Metode

Formålet med undersøgelsen har været at undersøge hvilken andel af de kommentarer, der i *Angreb i den offentlige debat på Facebook* er blevet klassificeret som værende angreb og tillige hadefulde, også udgør en overtrædelse af straffeloven.

Udvælgelse af data

I *Angreb i den offentlige debat på Facebook* har Analyse & Tals algoritme undersøgt i alt 63 mio. kommentarer fra 199 politikeres og 477 mediers facebooksider. Datasættet repræsenterer alle tilgængelige kommentarer på siderne for perioden januar 2019 til og med februar 2021.[25]

Ud af disse 63 mio. kommentarer klassificerede algoritmen 5,2 % som værende sproglige angreb. Ved sproglig angreb forstås i rapporten en stigmatiserende, nedsættende, krænkende, stereotypiserende, ekskluderende, chikanerende eller truende ytring.[26] Disse sproglige angreb er endvidere inddelt i underkategorierne *anstødelige* og *hadefulde* kommentarer.

Ved definitionen af hadtale i undersøgelsen har Analyse & Tal valgt at lægge sig op ad ECRIs (the European Commission against Racism and Intolerance) og Facebooks definitioner af hadtale, idet der ikke findes en leksikalsk definition i den danske ordbog.[27]

Hadtale defineres af ECRI (European Commission against Racism and Intolerance) således:

> "Hate speech [...] entails the advocacy, promotion or incitement of the denigration, hatred or vilification of a person or group of persons, as well any harassment, insult, negative stereotyping, stigmatization or threat of such person or persons and any justification of all these forms of expression — that is based on a non-exhaustive list of personal characteristics or status that includes "race", colour, language, religion or belief, nationality or national or ethnic origin, as well as descent, age, disability, sex, gender, gender identity and sexual orientation."[28]

og i Facebook Community guidelines således:

> "We define hate speech as a direct attack on people based on what we call protected characteristics — race, ethnicity, national origin, religious affiliation, sexual orientation, caste, sex, gender, gender identity, and serious disease or disability. We define attack as violent or dehumanizing speech, harmful stereotypes, statements of inferiority, or calls for exclusion or segregation."[29]

[25] Jf. Analyse & Tal, "Angreb i den offentlige debat på Facebook", 2021, s. 2.
[26] Jf. Ibid. s. 8.
[27] Jf. Ibid. s. 17.
[28] Jf. Ibid.
[29] Jf. Ibid.

Justitia | Fruebjergvej 3 | 2100 København Ø | 23926100 | info@justitia-int.org

De *hadefulde* kommentarer defineres altså som værende angreb mod en gruppe eller et individ, der er baseret på personens eller gruppens beskyttede karakteristika. De beskyttede karakteristika defineres i undersøgelsen som værende[30]:

- Race/etnicitet
- Hudfarve
- Nationalitet og oprindelse
- Religion og tro
- Seksuel orientering
- Køn og kønsidentitet
- Socialklasse og social status
- Politisk orientering
- Alder eller handicap og seriøse sygdomme (både fysiske og psykiske).

Datasættene anvendt i nærværende undersøgelse er kommentarer, der udgør sproglige angreb og som *tillige* er blevet klassificeret som værende hadefulde, hvormed der er tale om kommentarer, der jævnfør algoritmen udgør et kvalificeret angreb.

Disse kommentarer udgør ifølge algoritmen 1,4 % af den samlede debat på de undersøgte facebooksider, svarende til 902.029 kommentarer. Datasættene, der lægges til grund i nærværende undersøgelse, udgør en repræsentativ sample af de 902.029 kommentarer på 2 x 1200 kommentarer fra hhv. politiker- og mediesiderne på Facebook. Datasættene er indeholdt i Bilag 1 og 2 til denne analyse.

Den juridiske analyse

For at fastslå hvorvidt der er tale om lovlige eller objektivt set strafbare ytringer, er de 2.400 udvalgte kommentarer blevet vurderet juridisk af en gruppe jurastuderende med strafferetserfaring, hvorefter kommentarerne er blevet gennemgået af en uddannet jurist med både teoretisk og praktisk erfaring med strafferet, samt efterfølgende stikprøvekontrol af en jurist med ekspertise i ytringsfrihed. For at vurdere hvorvidt en kommentar objektivt set kan anses for værende strafbar er disse analyseret i lyset af udvalgte relevante bestemmelser i straffeloven.

Ved vurderingen af hvorvidt en bestemmelse i straffeloven er relevant i denne analyse, er der lagt vægt på hvorvidt en given bestemmelse vil kunne overtrædes ved at fremsættelsen af kommentarer på offentlige facebooksider. I Bilag 1 og 2 fremgår det, hvorledes vi har vurderet lovligheden af de enkelte kommentarer.

Konkret vurderes det, at der er tale om følgende bestemmelser i straffeloven:

- § 119, stk. 1 – Trusler mod personer i offentlig tjeneste.

[30] Jf. Ibid. s. 16.

Justitia | Fruebjergvej 3 | 2100 København Ø | 23926100 | info@justitia-int.org

- § 136, stk. 1 – Tilskyndelse til forbrydelse.
- § 136, stk. 2 – Billigelse af forbrydelser omfattet af straffelovens kapitel 12 og 13 (terrorrelaterede forbrydelser).
- § 266 – Trusler.
- § 266 b – "Gruppeforhånelse"[31], om trusler, forhånende og nedværdigende udtalelser på baggrund af race, hudfarve, national eller etnisk oprindelse, tro eller seksuel orientering.

Bestemmelsernes nærmere indhold er beskrevet nedenfor.

De relevante bestemmelser i straffeloven

I dette afsnit redegøres der nærmere for de bestemmelser, der er blevet vurderet relevante i forhold til den kvalitative og juridiske analyse af bestemmelserne. Fælles for bestemmelsernes objektive gerningsindhold er, at det vil kunne opfyldes ved fremsættelse af ytringer i skriftlig form, fx ved at fremsættelse af kommentarer på Facebook.

Ved objektivt gerningsindhold forstås den handling, der objektivt set skal være begået før man kan straffes efter bestemmelsen i straffeloven. For at kunne ifalde strafansvar stilles der tillige krav om at den, der fremsætter kommentarerne, har *forsæt*, populært kaldt *den onde vilje*, til at overtræde den relevante bestemmelse.[32] Forsættet udgør det subjektive gerningsindhold, hvormed der er tale om en subjektiv vurdering af, hvad kommentatoren tænkte på det tidspunkt vedkommende fremsatte kommentaren. Der foreligger ikke i datasættene informationer, der med den fornødne grad af sikkerhed muliggør at tage stilling til kommentatorens subjektive skyld, hvorfor der alene tages stilling til, om kommentarerne udgør en objektiv overtrædelse af en relevant bestemmelse i straffeloven, og dermed ikke om kommentatoren tillige ville kunne ifalde et strafansvar ved domstolene. En række af bestemmelserne, herunder straffelovens § 266b, har et gerningsindhold, der kan give anledning til tvivl om, hvorvidt konkrete kommentarer er omfattet, ligesom kontekst også er en væsentlig faktor. I bilag 1 og 2 fremgår det hvilke kommentarer, der har givet anledning til tvivl, og hvorledes og hvorfor de er blevet endeligt rubriceret som enten lovlige eller ulovlige.

Nedenfor vil der blive redegjort for de relevante bestemmelser i straffeloven.

§ 119, stk. 1 – Trusler mod personer i offentlig tjeneste

Straffelovens § 119, stk. 1 har følgende ordlyd:

"Den, som øver vold, truer med at øve vold eller offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter trussel om vold mod nogen, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, eller som

[31] Bestemmelsen kaldes jævnligt "racismeparagraffen". Dette udtryk anvendes ikke i denne analyse, idet bestemmelsen ikke alene vedrører race men også andre gruppekarakteristika.
[32] Jf. straffelovens § 19.

Justitia | Fruebjergvej 3 | 2100 København Ø | 23926100 | info@justitia-int.org

på lige måde søger at hindre en sådan person i at foretage en lovlig tjenestehandling eller at tvinge ham til at foretage en tjenestehandling, straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år. (...)"

Der stilles efter bestemmelsen krav om, at truslen fremsættes med forsæt til udbredelse i en videre kreds. I denne undersøgelse er kommentarerne fremsat på offentlige Facebooksider tilhørende enten medier eller politikere, hvorfor betingelse om udbredelse i en videre kreds objektivt set er opfyldt.

Truslen skal være rettet mod nogen, det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv i anledning af eller i medfør af dette. Dette betyder, at det ikke i sig selv er nok at truslen fremsættes mod en person tilhørende den beskyttede personkreds, men truslen skal have en sammenhæng med dennes offentlige tjeneste eller hverv. Personer der i denne undersøgelse kunne tænkes omfattet af bestemmelsen er fx *politikere*.[33]

Som et eksempel herpå ses Vestre Landsrets dom gengivet i *Ugeskrift for Retsvæsen* 2017, s. 2246, hvor en person havde fremsat trusler mod to politikere fra Det Radikale Venstre, idet vedkommende i en debat-tråd på EU-parlamentsmedlem Jens Rohdes Facebook-profil skrev: "Rohde og Østergaard er de allerførste, den dag vi finder rebene frem".

I forhold til hvilke trusler, der er omfattet af bestemmelsen, så er det trusler om *vold*. Henset til, at der er tale om en særlig beskyttelse af personer i offentlig tjeneste, er en trussel om simpel vold omfattet af straffelovens § 244 tilstrækkelig til at udgøre en overtrædelse af bestemmelsen. Dette giver en videre beskyttelse af personer i offentlig tjeneste, end den der følger af straffelovens § 266 om trusler, der ikke kriminaliserer trusler om simpel vold, jf. nedenfor.[34]

§ 136, stk. 1 – Tilskyndelse til forbrydelse

Straffelovens § 136, stk. 1 har følgende ordlyd:

> "Den, som uden derved at have forskyldt højere straf offentlig tilskynder til forbrydelse, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 år."

Der stilles efter bestemmelsen krav om, at man offentligt tilskynder til forbrydelse, uden derved at have forskyldt sig højere straf. Bestemmelsens formål er navnlig at kriminalisere de tilfælde af tilskyndelse, hvor det ikke er muligt at pålægge ansvar for medvirken efter straffelovens § 23.[35]

[33] Jf. Gorm Toftegaard Nielsen, mfl.: "Kommenteret straffelov – speciel del", 11. udg., 2017, s. 94 f.
[34] Jf. Ibid., s. 91.
[35] Efter straffelovens § 23, stk. 1 ifalder man strafansvar såfremt man ved "(...) tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til gerningen. (...)". Der stilles her krav om, at der skal være tale om en konkretiseret forbrydelse.

Det antages, at forbrydelsen som der tilskyndes til, skal være af grov beskaffenhed eller af ikke-bagatelagtig karakter, hvorfor tilskyndelse til kriminalitet af bagatelagtig karakter ikke er omfattet.[36]

Det er ligeledes et krav, at tilskyndelsen sker offentligt. Dette kunne fx være i kommentarer på offentlige sider på Facebook, hvorfor denne betingelse er opfyldt for de kommentarer, der har indgået i denne undersøgelse.

Som et eksempel herpå ses fra Østre Landsrets dom gengivet i *Ugeskrift for Retsvæsen* 2019, s. 1868/2, hvor tiltalte på Det Konservative Folkepartis facebookside, der var offentligt tilgængelig, i kommentarfeltet under et opslag fra Det Konservative Folkeparti vedrørende en konference om EU's ydre grænser, Frontex og immigration, skrev: "Skyd lortet … Dette er en invasion, og har INTET med flygtninge at gøre"

§ 136, stk. 2 – Tilskyndelse til forbrydelse

Straffelovens § 136, stk. 2 har følgende ordlyd

§

"Den, der offentligt udtrykkeligt billiger en af de i denne lovs 12. eller 13. kapitel omhandlede forbrydelser, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år."

Bestemmelsen går videre end stk. 1, ved også at kriminalisere den udtrykkelige *billigelse* af en forbrydelse omfattet af straffelovens kapitel 12 eller 13. om hhv. *landsforræderi og andre forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed* og *forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme m.v.*

Der stilles efter bestemmelsen krav om, at billigelsen skal udtrykkes offentligt. Dette vil være tilfældet ved fremsættelse af kommentarer på offentlige sider på Facebook.

Som et eksempel herpå ses Vestre Landsrets dom gengivet i Tidsskrift for Kriminalret 2019 s. 857, hvor tiltalte blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 2, idet vedkommende i et offentligt tilgængeligt facebookopslag om et terrorangreb i London havde skrevet: "Ja ham der gjorde det burde have en medalje".

Billigelse af angreb mod menneskeundertrykkende diktaturer antages af falde uden for det strafbare område.[37]

[36] Jf. Gorm Toftegaard Nielsen, mfl.: "Kommenteret straffelov – speciel del", 11. udg., 2017, s. 148 f.
[37] Jf. Vagn Greve: Bånd på hånd og mund, 2008, s. 57.

Justitia | Fruebjergvej 3 | 2100 København Ø | 23926100 | info@justitia-int.org

§ 266 – Trusler

Straffelovens § 266 har følgende ordlyd:

"Den, som på en måde, der er egnet til hos nogen at fremkalde alvorlig frygt for eget eller andres liv, helbred eller velfærd, truer med at foretage en strafbar handling, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år."

Straffelovens § 266 indeholder et forbud mod fremsættelse af trusler om at foretage en strafbar handling, som er egnet til at fremkalde *alvorlig* frygt for eget eller andres liv, helbred eller velfærd. En trussel vil kunne fremsættes som kommentarer online, hvorfor bestemmelsen vurderes at være relevant i denne undersøgelse.

Objektivt stilles der krav om, at truslen er egnet til at fremkalde *alvorlig* frygt for eget eller andres liv, helbred eller velfærd. Idet der er tale om en alvorlig frygt, stilles der krav om, at truslen har en grovere karakter, og trusler om simpel vold efter straffelovens § 244 er således ikke omfattet.[38]

Som eksempel herpå kan nævnes to domme fra hhv. Vestre Landsret og Højesteret gengivet i *Ugeskrift for Retsvæsen* 2011, s. 716 og 2013, s. 472, hvor der blev truet med "Du skal have nogen bank" og "en omgang bank", hvor retten i begge tilfælde fandt, at sådanne trusler ikke var egnet til at fremkalde alvorlig frygt.

Der stilles ikke krav om, at vedkommende, der afgiver truslen har til hensigt at gøre alvor af den. Det afgørende er, om truslen objektivt set er *egnet* til at fremkalde alvorlig frygt for eget eller andres liv, helbred eller velfærd.[39]

Sædvanligvis vil truslen fremsættes umiddelbart over for adressaten. En trussel kan dog ligeledes fremsættes over for en tredjeperson, når der er forsæt til, at denne skal viderebringe den til den egentlige adressat. Hvis dette forsæt mangler, foreligger der ingen strafbar fredskrænkelse i forhold til den truede. Der kan dog i disse situationer eventuelt blive tale om en fredskrænkelse af den umiddelbare adressat idet straffelovens § 266 handler om frygt for "eget eller andres" liv.[40]

[38] Jf. Gorm Toftegaard Nielsen, mfl.: "Kommenteret straffelov – speciel del", 11. udg., 2017, s. 530.
[39] Jf. Ibid.
[40] Ibid., s. 531.

Justitia | Fruebjergvej 3 | 2100 København Ø | 23926100 | info@justitia-int.org

§ 266 b – "Gruppeforhånelse", om trusler, forhånende og nedværdigende udtalelser på baggrund af race, hudfarve, national eller etnisk oprindelse, tro eller seksuel orientering.

Straffelovens § 266 b har følgende ordlyd:

"Den, der offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år"

Straffelovens § 266 b kriminaliserer det, at man offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter en udtalelse ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på baggrund af opregnet karakteristika. Disse er:

- Race
- Hudfarve
- Nationale eller etniske oprindelse
- Tro eller seksuelle orientering

Med virkning fra 1. januar 2022 er §266 b udvidet til også at omfatte kategorierne "handicap", samt "kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika".[41] Da disse karakteristika ikke var en del af bestemmelsen på tidspunktet for analysen af de relevante kommentarer, tager nærværende analyse ikke højde for denne lovændring.

Der ses her at være noget sammenfald med de karakteristika, der udgør en særlig gruppe i *Angreb i den offentlige debat på Facebook,* hvorpå angreb udgør hadefuld tale, jf. ovenfor. Denne bestemmelse vurderes derfor at være af særlig relevans i den kvalitative undersøgelse af kommentarerne.

Bestemmelsens beskyttelsesinteresse er de opregnede *grupper* af personer. En udtalelse alene rettet mod fx en religion vil således ikke være omfattet af bestemmelsen, og der kan i almindelighed ikke sættes lighedstegn mellem udtalelser om en religion og dens tilhængere.[42]

Truende, forhånende eller nedværdigende udtalelser om f.eks. konsekvensen af et "multietnisk samfund" eller lignende er derfor heller ikke omfattet af § 266 b's anvendelsesområde.[43]

[41] Forslag til Lov om ændring af lov om ligestilling af kvinder og mænd, lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v., straffeloven og forskellige andre love (Styrket beskyttelse af LGBTI-personer mod forskelsbehandling, hadforbrydelser og hadefulde ytringer samt beskyttelse af personer med handicap mod hadefulde ytringer) vedtaget af Folketinget den 21. december 2021.
[42] Jf. Trine Baumbach, Racismebestemmelsens usikre grænser, Juristen 2014, nr. 2. s. 51.
[43] Ibid.

Der stilles ligeledes krav om, at udtalelsen skal være fremsat på baggrund af de nærmere opregnede karakteristika. Betydningen af dette har Højesteret taget stilling til i en dom gengivet i *Ugeskrift for Retsvæsen* 2021, s. 1824, hvor man fandt, at "ikke-vestlige migranter" og "asylansøgere" ikke var persongrupper afgrænset ved en bestemt race, hudfarve, national eller etnisk oprindelse, tro eller seksuel orientering, og dermed var gruppen ikke omfattet af bestemmelsens beskyttelsesområde.

§ 266 b angår nærmere opregnede *gruppers* menneskelige værdighed og kan dermed afgrænses over for injuriebestemmelserne, hvis beskyttelsesinteresse er enkeltindividers ære.[44] I forhold til enkeltpersoner er det antaget, at truende, forhånende eller nedværdigende udtalelser kun er omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde, hvis udtalelsen er egnet til at blive generaliseret ud på en af de beskyttede grupper af personer.[45]

Som et eksempel på en sådan kommentar kan fra analysen nævnes følgende kommentar på et opslag med titlen "Tyk islamist anholdt: Måtte køres væk på ladbil":

"ville med glæde spise ham! kunne være FUCKING grineren at lave en kæmpe flæskesteg ud af hans klamme perkerkrop, så lige pisse på koranen mens man spiser ham"

Kommentaren ses at være uhøvisk, men er ikke racistisk i § 266 b's forstand, idet den ikke er egnet til at blive generaliseret ud på en af de beskyttede grupper, idet den vedrører det i artiklen omtalte individ.[46]

Dette følger ligeledes af betænkning nr. 553/1969 s. 34., hvori det anføres at udtalelser:

> "rettet mod en enkelt person må, hvis de ikke kan ses som udtryk for forhånelse eller forfølgelse af den gruppe, til hvilken den pågældende hører, bedømmes i henhold til straffelovens almindelige regler om freds- og ærekrænkelser".

Dette betyder altså, at truende, forhånende eller nedværdigende udtalelser rettet mod individer ikke er omfattet af straffelovens § 266 b, medmindre de tillige kan ses som udtryk for forhånelse eller forfølgelse af den gruppe, hvilket der er blevet lagt vægt på i forbindelse med den kvalitative analyse i denne undersøgelse.

Der stilles derudover i praksis krav om, at kommentaren er af en vis grovhed.[47] Dette er konstateret i en dom fra Vestre Landsret gengivet i *Ugeskrift for Retsvæsen* 2003, s. 2435, hvor en tiltalt blev straffet for udtalelsen: "Islam er ikke en religion (…) det er en terrororganisation", mens en anden frifandtes for udtalelserne: "I Danmark må man ikke tale rent ud af posen – kalde en spade for en

[44] Jf. Rigsdagstidende 1938/39, Tillæg A, sp. 3782 f. (§ 266 a).
[45] Jf. Trine Baumbach, Racismebestemmelsens usikre grænser, Juristen 2014, nr. 2. s. 52.
[46] Sml. ibid.
[47] Jf. Gorm Toftegaard Nielsen, mfl.: "Kommenteret straffelov – speciel del", 11. udg., 2017, s. 464 ff.

spade – kalde en såkaldt utilpasset ung andengenerationsindvandrer for det, han er, nemlig en afstumpet afviger. Faktum er, at flertallet af disse unge arabere er forbrydere, der med deres voldsforherligelse og intense had (...)". Landsretten frifandt med henvisning til manglende grovhed og til den politiske debat. I det sidste tilfælde blev der blot talt om forbrydere, ligesom gruppen var afgrænset til flertallet af arabiske unge andengenerationsindvandrere i modsætning til første tilfælde, hvor der blev refereret til en samlet gruppe religiøse, der blev betegnet som groft kriminelle.[48]

Bestemmelsens grænser må anses for usikre, som påpeget af Trine Baumbach i "Racismebestemmelsens usikre grænser" i *Juristen* 2014, nr. 2. s. 47 ff.

Dette understøttes endvidere af Ytringsfrihedskommissionen, som angivet i betænkning nr. 1573 (2020) s. 31, hvor kommissionen som følge af en gennemgang af praksis på området anfører, at:

> "(...) der kan peges på en række eksempler fra praksis, hvor udtalelserne i det konkrete tilfælde ikke lever op til bestemmelsens grovhedskriterie og at det i praksis har givet anledning til en vis tvivl, hvornår gruppen af personer, som forhånes mv. er så mangfoldig, at en udtalelse ikke kan anses for omfattet af § 266 b."

Derudover illustrerer både tiltale- og retspraksis om ytringer fremsat over for en enkelt person, at der ikke er konsistens i denne type sager.

Der kan også peges på, at tiltale- og domspraksis ikke er helt stringent i forhold til, hvornår udtalelser om religion anses for omfattet af bestemmelsen.

Som følge af ovenstående anbefaler kommissionen, at:

> "(...) Straffelovrådet anmodes om at overveje og komme med forslag til, hvordan de konstaterede uklarheder i forhold til udbredelseskriteriet, grovhedskriteriet og beskyttelseskriteriet kan afhjælpes."

Til brug for vurderingen af kommentarerne i nærværende undersøgelse er der derfor tillige lagt vægt på hvorledes Rigsadvokaten definerer hadforbrydelser[49] og Rigsadvokatens praksisoversigt vedrørende hadforbrydelser.[50]

§ 267, stk. 1 – Injuriebestemmelsen

Ved vurderingen af hvorvidt en bestemmelse har været relevant at anvende i den kvalitative undersøgelse af kommentarerne, er der lagt vægt på, at det kan fastslås, at en kommentar objektivt set udgør en overtrædelse af en given straffebestemmelse.

[48] Jf. Søren Sandfeld Jakobsen og Sten Schaumburg-Müller: "Medieretten", 2. udg., 2020, s. 397.
[49] Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Hadforbrydelser.
[50] Praksisoversigter fra Rigsadvokaten - Hadforbrydelser (straffelovens § 266 b).

Straffelovens § 267, stk. 1 har følgen de ordlyd:

"Den, der fremsætter eller udbreder en udtalelse eller anden meddelelse eller foretager en handling, der er egnet til at krænke nogens ære, straffes for ærekrænkelse med bøde eller fængsel indtil 1 år, jf. dog §§ 268 og 269."

Ser man på injuriebestemmelsen, så skal den anvendes i overensstemmelse med et prøvelseskoncept i relation til "andres gode navn og rygte", hvilket betyder, at injurier skal opdeles i beskyldninger og værdidomme, og at en beskyldning skal anses for straffri, hvis dens sandhed kan bevises, eller hvis den vedrører et emne af offentlig interesse, er fremsat i god tro og på et vist faktuelt grundlag.[51] Det er derfor i forbindelse med denne analyse vurderet, at det ikke har været muligt at vurdere hvorvidt kommentarerne i de foreliggende datasæt udgør en overtrædelse af straffelovens § 267, idet dette forudsætter en domstolsprøvelse.

[51] Jf. Trine Baumbach, "Strafferet og menneskeret", 2014, s. 576 ff.

Justitia | Fruebjergvej 3 | 2100 København Ø | 23926100 | info@justitia-int.org

De objektive fund

Ved den juridiske gennemgang af de i alt 2.400 kommentarer i datasættene er følgende antal objektive overtrædelser af en relevant bestemmelse i straffelovens konstateret:

Bestemmelser	Politikersider	Mediesider	Total
§ 119	0	0	**0**
136, stk. 1	3	2	**5**
§ 136, stk. 2	0	0	**0**
§ 266	0	0	**0**
§ 266 b	4	2	**6**

Antallet af kommentarer, der udgør tilskyndelse til forbrydelser, omfattet af straffelovens § 136, stk. 1 er 5, hvilket udgør 0,21 % af den samlede datamængde.

Antallet af kommentarer, der udgør en gruppeforhånelse, omfattet af straffelovens § 266 b er 6, hvilket udgør 0,25 % af den samlede datamængde.

Ved gennemgangen af de i alt 6 kommentarer, der udgjorde en overtrædelse af straffelovens § 266 b om gruppeforhånelse, er det konstateret, at fem af disse kommentarer vedrører forhånelser af grupper baseret på deres etnicitet.

I fire tilfælde var kommentarerne egnet til at true, forhåne eller nedværdige personer som følge af deres etniske oprindelse, som var anden end dansk. I det femte tilfælde var der tale om en forhånelse eller nedværdigelse af personer som følge af deres danske etnicitet.

I det sidste tilfælde var der tale om en kommentar som var egnet forhåne eller nedværdige personer som følge af deres muslimske tro.

Sammenlagt kan det konstateres, at 11 ud af de 2.400 undersøgte kommentarer objektivt set udgør en overtrædelse af en relevant bestemmelse i straffeloven. Dette svarer til, at *0,46 %* af kommentarerne i datasættene udgør en overtrædelse af en relevant bestemmelse i straffeloven.

Justitia | Fruebjergvej 3 | 2100 København Ø | 23926100 | info@justitia-int.org

Antages det, at datasættene er repræsentative for de i alt 902.029 kommentarer, der i *Angreb i den offentlige debat på Facebook* er kvalificeret som værende hadefulde, vil dette svare til, at *4.149* (afrundet) ud af i alt 902.029 kommentarer objektivt set vil udgøre en overtrædelse af en relevant bestemmelse i straffeloven. Ud fra et groft estimat svarer dette altså til, at ud af de analyserede 63 mio. kommentarer, så vil 4.149 udgøre et strafbart hadefuldt angreb, svarende til 0,0066 % af det samlede antal kommentarer, eller rundt regnet én ud af hver 15.000 kommentarer.

Eksempler

Der ses nedenfor eksempler på kommentarer, der objektivt set udgør en overtrædelse af en relevant bestemmelse i straffeloven:

Eksempel på en kommentar, der udgør en overtrædelse af straffelovens § 266 b:

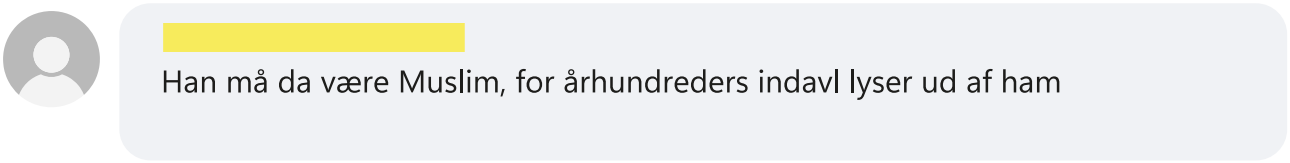

Et eksempel på en kommentar, der udgør en overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 1:

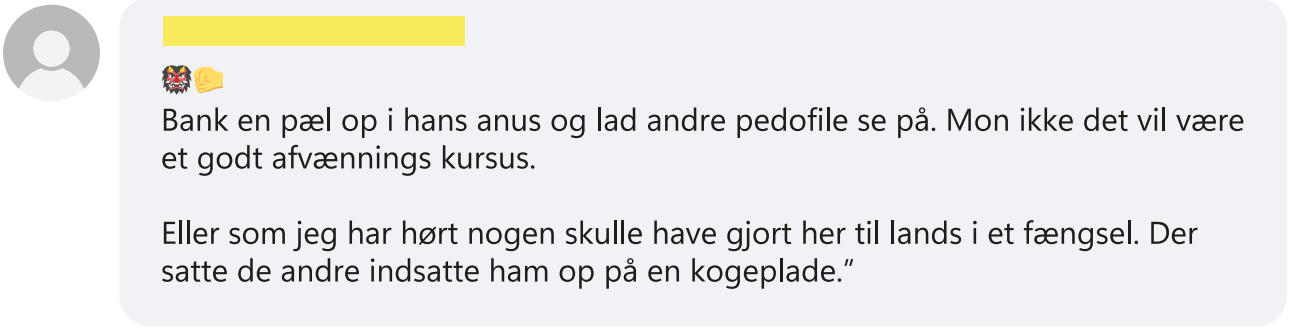

Ikke-hadske kommentarer

Ved den juridiske gennemgang af datasættene er der tillige lagt vægt på hvilken kontekst, som kommentarerne indgår i. Dette ses bl.a. ved at der ved gennemgangen af datasættene er fundet kommentarer, der af algoritmen er blevet klassificeret som værende angreb, og tillige hadske, uden at dette har været tilfældet. Som eksempel herpå kan nævnes følgende eksempler:

Eksempel 1:

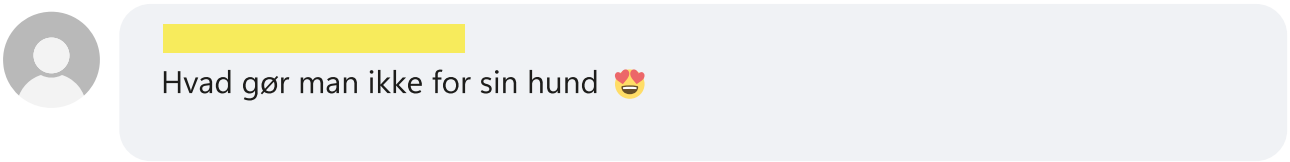

på et opslag af Pia Kjærsgaard, der viser hendes hund, som har fået en trappe op til et vindue.

I eksemplet anvendes ordet "hund" alene om en hund, hvilket hverken udgør et angreb eller hadsk tale i øvrigt.

Eksempel 2:

Afliv de stakkels indespærede dyr- de hører til i andre lande

på et opslag på DR-nyheder med titlen: "Zoologiske haver ånder lettede op efter hjælpepakke på 48 millioner kroner"

I eksemplet skrives der dels om aflivning af dyr og dels om at "de" hører til i andre lande. Dette er dog skrevet om dyr i zoologiske haver og forekommer derfor ikke at være angreb eller hadske i øvrigt.

Eksempel 3:

Sådan, endelig et land, der ikke gemmer sig bag begrebet ytringsfrihed og lader nogle folk sprede had mod muslimer.

Så meget had, at det til sidst bliver farlige for muslimer. Man bliver overfaldet hist og pist. Man får ikke jobs osv . Man bliver Mistænkeliggjort...Det er lige meget folk bliver tæsket, føler sig utryg... næ alt for ytringsfrihed.

Lige lov for alle. Er der nogle indvandrer der ikke påføre sig pænt, så skal loven også tage sig af dem.

Jeg personligt har følt mig truet af nogle danske unge i byen. Jeg er blevet spyttet på uden grund. Jeg er blevet svinet i toget uden grunden.
Der er råbte sorte svin efter mig uden grund.

Kommentaren findes i et opslag vedrørende en Stram Kurs demonstration i Malmø. I eksemplet fortæller en person om sin egen oplevelse med racisme i dennes liv, og at denne person har fået råbt "sorte svin" efter sig på gaden. Kommentaren i sig selv kan derfor ikke anses som værende et angreb eller hadsk tale i øvrigt.

Justitia | Fruebjergvej 3 | 2100 København Ø | 23926100 | info@justitia-int.org

Sammenfatning og konklusion

Den politiske og offentlige debat har i længere tid været optaget af spørgsmålet om ulovligt indhold på Facebook, heriblandt trusler, hævnpornografi, terrorisme mv. Den danske regering har i december 2021 offentliggjort et udkast til en lov om regulering af sociale medier, der skal forpligte internetudbydere til at fjerne "ulovligt" indhold indenfor en kort periode. Lovforslaget lægger sig i kølvandet på lignende lovgivning i for eksempel Tyskland (den såkaldte NetzDG lov[52]), samt den forestående Digital Services Act på EU-niveau[53].

Lovgivningen er i følge regeringen motiveret af, at der trods omfattende moderering stadig findes "alt for mange eksempler" på deling af ulovligt indhold, som ingen "tager ansvar for at få fjernet igen"[54]. Det er en påstand, der dog ikke dokumenteres yderligere af regeringen.

For at kvalificere debatten foretager denne rapport derfor en undersøgelse af omfanget af egentligt ulovlige kommentarer på Facebook. Det gøres ved en juridisk analyse af et repræsentativt udsnit af danske Facebookkommentarer, der via en avanceret algoritme er kategoriseret som "hadefulde angreb".

Den juridiske analyse estimerer, at kun 0,46 % af de kommentarer, som af algoritmen er vurderet til at være "hadefulde angreb", er egentligt strafbare efter relevante bestemmelser i straffeloven vedrørende bl.a. trusler, forhånende og nedværdigende ytringer rettet mod bestemte grupper, tilskyndelse til strafbare handlinger og udtrykkelig billigelse af terror.

I rene tal har undersøgelsen fundet 11 strafbare kommentarer blandt 2.400 repræsentativt udvalgte "hadefulde angreb" fra Analyse & Tals undersøgelse Angreb i den offentlige debat på Facebook. I denne undersøgelse havde en algoritme identificeret 902.029 angreb blandt 63 millioner kommentarer på 676 danske Facebooksider tilhørende politikere og medier (svarende til, at 5,2 % af kommentarerne var "angreb").

Resultatet af denne rapport svarer groft estimeret til, at der blandt de 63 millioner kommentarer indsamlet over to år er 4.149 egentligt ulovlige kommentarer, hvilket svarer til 0,0066 %. Med forbehold for relevante usikkerheder betyder dette, at én ud af 15.000 kommentarer på danske Facebooksider udgør et strafbart hadefuldt angreb.

I absolutte tal er der naturligvis tale om en anseelig mængde ulovlige kommentarer, der trods indholdsmoderering befinder sig på de danske Facebooksider. Men forholdsmæssigt er det en meget,

[52] http://justitia-int.org/the-digital-berlin-wall-act-2-how-the-german-prototype-for-online-censorship-went-global-2020-edition/
[53] https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/digital-services-act-ensuring-safe-and-accountable-online-environment_en
[54] https://www.dr.dk/nyheder/indland/regeringen-vil-tvinge-sociale-medier-til-fjerne-ulovlige-billeder-og-videoer-inden

lille del af kommentarerne, der vurderes til at være egentligt strafbare. Selv hvis det antages, at analysen i væsentligt omfang underestimerer omfanget af ulovligt indhold, må det lægges til grund at andelen af det samlede indhold på Facebook, der er ulovligt, er endog meget lavt.

Det skal også påpeges, at det undersøgte kommentarsample kommer fra danske politikeres og mediers facebooksider, hvor der må formodes at være flere hadefulde og konfrontatoriske kommentarer end i det danske facebookmiljø som helhed. Der er givetvis flere hadefulde angreb på Ekstra Bladets eller Nye Borgerliges facebooksider end der er på offentlige grupper for eksempelvis strikkeklubber, hestepiger eller rollespilsnørder.

Forholdet mellem ulovlige og lovlige "hadefulde angreb" illustrerer, at der på Facebook kan findes meget indhold, som – afhængigt af øjnene der ser – er ubehageligt eller anstødeligt, men som ikke nødvendigvis er ulovligt.

Dette resultat kalder på en mere nuanceret debat om karakteren af ubehageligt, anstødeligt og skadeligt indhold på sociale medier, og det maner til eftertanke om, hvorvidt problemet kan løses gennem strammere lovgivning uden at føre til omfattende skadevirkning på lovlige kommentarer, og dermed danskernes praktiske udøvelse af ytringsfriheden.

Derfor er en skærpet forpligtelse til de sociale medier om endnu hurtigere at fjerne ulovligt indhold næppe en løsning på problemet med uønsket indhold på sociale medier. Da den af regeringen foreslåede model samtidig vurderes til at have betydelig negativ indflydelse på ytringsfriheden på sociale medier (se fx Justitias rapport Digital ytringsfrihed og sociale medier fra maj 2020[55] og Rushing to Judgment fra januar 2021[56]) bør resultaterne i denne rapport kalde på yderligere omtanke og debat forud for lovgivningstiltag.

[55] http://justitia-int.org/digital-ytringsfrihed-og-sociale-medier/
[56] http://justitia-int.org/rushing-to-judgment-are-short-mandatory-takedown-limits-for-online-hate-speech-compatible-with-the-freedom-of-expression/

JUSTITIA
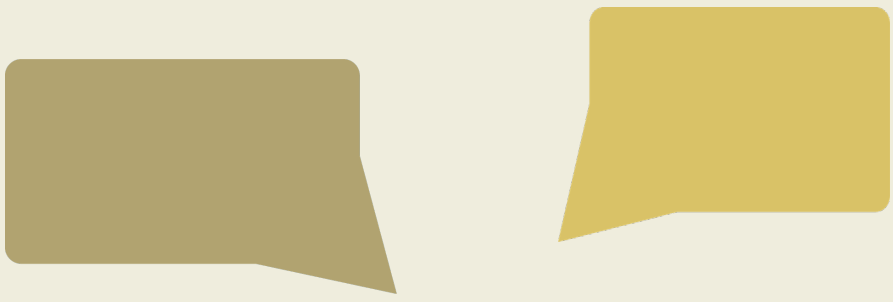
DANMARKS UAFHÆNGIGE
JURIDISKE TÆNKETANK